

Evaluation of effective factors on nonlocal visitors' satisfaction in On ibn Ali recreation site in Tabriz city

Ahmad Hami ^{*1}, Latifeh Ghoreishi ², Saadollah Alizadeh Ajirlo³, Zanyar Samadi-Todar⁴

¹. Associate Professor, Department of landscape Engineering, Faculty of Agriculture, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

². MSc in landscape Engineering Department, Faculty of Agriculture, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

³. Associate Professor, Department of landscape Engineering, Faculty of Agriculture, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

⁴. MSc student in landscape Engineering Department, Faculty of Agriculture, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

Received Date: 26 September 2024 Accepted Date: 24 January 2025

Abstract

Background and Aim: Background and Aim: In order to create a healthy society for further development, resorts and tourist areas must be created, developed and maintained to meet the ever-increasing demands of the people. On Ibn Ali in Tabriz is one of the main tourist areas of Tabriz city. The purpose of this research is to identify and evaluate the factors affecting the satisfaction of foreign tourists of this resort.

Methods: The statistical population of the study consisted of non-local tourists who visited the Aoun Bin Ali resort. The non-random sample size was calculated using Cochran formula of 380 people and finally the collected data was analyzed using SPSS 25 .

Findings and Conclusion: Based on the factor analysis, the independent variables were classified into four factors (social supervision, safety of the promenade, legibility of (path, quality of access) and the dependent variable was classified into three factors (picnic facilities, quality of furniture and sports facilities of the promenade). The result of the regression analysis also showed that the factors of resort security and quality of access could significantly predict the satisfaction of 40% of tourists with the resort, with quality of access having the largest influence (0.50) on the level of satisfaction. The results of analyzing the age status of tourists in On Ibn Ali resort showed that most tourists are young respondents. Therefore, the plans should be more tailored to the tourism needs of this age group and the tastes of these people, as well as to the environmental strength and potential of the tourism area, since in each age group the individual and social characteristics of a person are different and express particular leisure needs. There are obvious differences between the leisure needs of young and older people Understanding the factors that influence foreign tourist satisfaction provides designers and resort managers with useful information for planning new resorts.

Key words: Recreation site, Satisfaction, On Ibn Ali Site, Factor analysis, Nonlocal tourists, Tabriz city.

* **Correspong Author Email:** Hami@tabrizu.ac.ir

Cite this article: Hami, A. , Ghoreishi, L. , Alizadeh Ajirlo, S. and Samadi-Todar, Z. (2025). Evaluation of effective factors on nonlocal visitors' satisfaction in On ibn Ali recreation site in Tabriz City. Journal of Sustainable Urban & Regional Development Studies (JSURDS), 6(1), 256-268.

شاپا: ۰۷۶۴-۲۷۸۳

دوره ۶، شماره ۱، شماره پیاپی ۱۹، بهار ۱۴۰۴

Journal Homepage <https://www.srds.ir/>
https://www.srds.ir/article_214274.html?lang=fa

ارزیابی عوامل موثر بر رضایتمندی گردشگران غیربومی در تفرجگاه عون بن علی شهر تبریز

احمدحامی^{۱*}، لطیفه قریشی^۲، سعداله عزیزاده اجیرلو^۳، زانیار صمدی تودار^۴

- ۱- دانشیار، گروه مهندسی فضای سبز، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.
- ۲- دانش آموخته کارشناسی ارشد مهندسی فضای سبز، گروه مهندسی فضای سبز، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.
- ۳- دانشیار، گروه مهندسی فضای سبز، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.
- ۴- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی فضای سبز، گروه مهندسی فضای سبز، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۱۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۰۵

چکیده

زمینه و هدف: ایجاد جامعه‌ای سالم برای تداوم توسعه نیاز به ایجاد، توسعه و نگهداری تفرجگاه‌ها و مناطق توریستی جهت جوابگویی به تقاضای روزافزون انسان‌ها دارد. تفرجگاه عون بن علی تبریز یکی از مناطق گردشگری مهم شهر تبریز می‌باشد. هدف این تحقیق شناخت و ارزیابی عوامل موثر بر رضایت گردشگران غیر بومی از این تفرجگاه می‌باشد.

روش بررسی: جمعیت آماری پژوهش را گردشگران غیربومی که از تفرجگاه عون بن علی بازدید نموده‌اند، تشکیل و حجم نمونه غیرتصادفی با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۰ نفر محاسبه شد و در نهایت داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از SPSS 25 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: بر اساس تحلیل عاملی متغیرهای مستقل به ۴ فاکتور (نظارت اجتماعی، امنیت تفرجگاه، خوانایی مسیر، کیفیت دسترسی‌ها) و متغیر وابسته به ۳ فاکتور (امکانات پیک‌نیک، کیفیت مبلمان و امکانات ورزشی تفرجگاه) دسته‌بندی شدند. هم‌چنین نتیجه تحلیل رگرسیونی نشان داد که فاکتورهای امنیت تفرجگاه و کیفیت دسترسی‌ها بطور معنی داری قادر به پیش‌بینی ۴۰ درصد از میزان رضایتمندی گردشگران از تفرجگاه بودند که در این میان کیفیت دسترسی‌ها بیشترین تأثیر (۰٫۵۰) را در میزان رضایتمندی داشت. نتایج حاصل از آنالیز وضعیت سنی گردشگران در تفرجگاه عون بن علی نشان داد که اکثر گردشگران پاسخ‌دهنده جوان هستند. بنابراین، باید برنامه‌ریزی‌ها بیشتر در راستای برآوردن نیازهای گردشگری این گروه سنی و سلايق این افراد به همراه توان و پتانسیل محیطی منطقه گردشگری باشد چرا که در هر دوره سنی، خصوصیات فردی و اجتماعی شخص، نیازهای فراغتی خاصی را بیان می‌دارد بطوری که بین نیازهای فراغتی جوانان و کهنسالان تفاوت‌های آشکاری وجود دارد. شناخت عوامل مؤثر بر رضایتمندی گردشگران غیربومی به طراحان و مدیران تفرجگاه اطلاعات مفیدی جهت برنامه‌ریزی مکان‌های تفرجی جدید ارائه می‌دهد.

کلید واژه‌ها: تفرجگاه، رضایتمندی، عون بن علی، تحلیل عاملی، گردشگران غیربومی، شهر تبریز.

* نویسنده مسئول: Hami@tabrizu.ac.ir

ارجاع به این مقاله: حامی، احمد، قریشی، لطیفه، عزیزاده اجیرلو، سعداله و صمدی تودار، زانیار. (۱۴۰۴). ۱۵. ارزیابی عوامل موثر بر رضایتمندی گردشگران غیربومی در تفرجگاه عون بن علی شهر تبریز. فصلنامه مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه‌ای، ۶(۱)، ۲۵۶-۲۶۸.

مقدمه و بیان مسأله

فضاهای سبز اغلب به عنوان پناهگاه‌هایی شناخته می‌شوند که در آن افراد در هر سنی ممکن است از سختی‌های زندگی شهری فرار کنند و با طبیعت و مردم ارتباط برقرار کنند. فضاهای سبز شهری یکی از اجزای مهم حیات جامعه است که مزایای مختلف زیست محیطی، زیبایی شناختی و تفریحی که برای شهروندان فراهم می‌کنند (صمدی تودار و همکاران، ۱۴۰۳). از دیرباز تفریح و تفرج به صورت یکی از نیازها و تمایلات انسان مطرح بوده است (حامی و همکاران، ۱۴۰۳ الف). توسعه فعالیت‌های اقتصادی، رشد جمعیت، افزایش مشغله‌های زندگی و بالا رفتن سطح استانداردهای زندگی سبب افزایش چشمگیر تقاضا برای محیط‌های طبیعی و نیاز به گردشگری شده است (حیاتی و همکاران، ۱۳۸۹: ۹۸). توجه به ترجیحات ساکنان محلی، شهروندان غیرمحلی و سایر بازدیدکنندگان در پارک‌های ملی و دیگر مناطق حفاظت شده روستایی از اهم توسعه گردشگری و جذب گردشگر می‌باشد (لیندبرگ و ویستن^۱، ۲۰۱۲: ۲۱۵). اگر گردشگران از تجربه سفر خود راضی برگردند، تمایل برای بازگشت و داشتن تجربه مجدد از آن مقصد بیشتر می‌گردد (صبغ کرمانی و امیریان، ۱۳۷۹: ۸۳). در واقع با توجه به ارتباط تنگاتنگ رضایت گردشگران با کمیت و کیفیت خدمات گردشگری ارائه شده، نظرات گردشگران می‌تواند نقش مؤثری در سنجش کارایی یا نواقص خدمات موجود داشته باشد (حاجی‌نژاد و احمدی، ۱۳۸۹). رضایت گردشگر زمانی بدست می‌آید که فرآیندهای مناسب بگونه‌ای طراحی شوند که خدمات ارائه شده توقعات و انتظارات گردشگر را برآورده نماید (قلی‌پور سلیمانی و رشیدی، ۱۳۸۷). بدین منظور هدف این تحقیق شناخت نیازها و انتظارات گردشگران غیر بومی در تفرجگاه عون بن علی در شهر تبریز می‌باشد. همچنین این مطالعه به بررسی عوامل موثر بر رضایت گردشگران در تفرجگاه‌ها از جمله تفرجگاه عون ابن علی می‌پردازد.

مبانی نظری تحقیق

گردشگری عبارت است از مجموعه فعالیت‌های فرد یا افرادی که به مکانی غیر از مکان عادی زندگی خود مسافرت و حداقل یک شب و حداکثر یک سال در آنجا اقامت می‌کنند و هدف از مسافرت آنان نیز گذران اوقات فراغت است. البته اهدافی نظیر اشتغال و کسب درآمد شامل آن نمی‌شود (سازمان جهانی جهانگردی^۲، ۱۹۹۵). با توجه به تعاریف گردشگر، گردشگر غیربومی کسی است که با هدفی غیر از کسب درآمد به سرزمینی به جزء اقامتگاه معمول خود سفر می‌کند. امروزه گردشگری یکی از امید بخش‌ترین فعالیت‌هایی است که از آن به عنوان گذرگاه توسعه یاد می‌کنند (اسواربروک^۳، ۱۹۹۸). توجه به صنعت گردشگری بیانگر این واقعیت است که این امر به یک سلسله تأثیرات و تغییرات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و حتی محیطی در هر کشوری می‌انجامد (پیراس^۴، ۱۹۸۹). در نتیجه توسعه گردشگری در اولویت دستور کار کشورها قرار گرفته است و آن را به عنوان ابزاری مؤثر برای ترویج و رشد اقتصادی در نظر می‌گیرند (لی و همکاران^۵، ۲۰۰۸: ۳۱۹). عوامل بی‌شماری در توسعه گردشگری نقش دارند. ارتباط و تعامل بین آنها، توسعه گردشگری را شکل می‌دهد. سه عامل اصلی در توسعه گردشگری عبارتند از: گردشگران، مردم منطقه و ویژگی‌های مقصد (الوانی و پیروزبخت، ۱۳۸۵). یکی از رایج‌ترین اشکال گردشگری نوین همانا تفریح مبتنی بر ایجاد تفریحگاه برای گردشگران است. یک تفریحگاه گردشگری را می‌توان مقصد گردشگری تعریف کرد. این نوع تفریحگاه معمولاً دامنه وسیعی از خدمات و امکانات گردشگری از جمله امکانات تفریحی و استراحتی را ارائه می‌کند. به دلیل روند کنونی که بیشتر گردشگران خواهان مشارکت در فعالیت‌های تفریحی، ورزشی، فرهنگی و غیره هستند، تفریحگاه‌ها در حال حاضر بر تأمین و ارائه خدمات و امکانات بسیار متنوع تأکید دارند.

¹ Lindberg & Veisten

² WTO

³ Swarbrook

³ Perace

⁵ Li et al

در ارزیابی وضعیت تسهیلات گردشگری استان آذربایجان شرقی از دید گردشگران توسط صدر موسوی و همکاران (۱۳۸۶)، مکان‌های گردشگری استان در اغلب زمینه‌ها فاقد امکانات و تسهیلات لازم برای جلب رضایت گردشگران بود. برنامه‌ریزی اصولی و به ویژه تهیه و اجرای طرح جامع گردشگری استان نه تنها می‌تواند امکان جذب گردشگر بیشتر را فراهم آورد، بلکه می‌تواند آثار زیان‌بار توسعه گردشگری بر محیط زیست و فرهنگ جامعه را نیز کاهش دهد (صدر موسوی و دخیلی کهنمویی، ۱۳۸۶: ۱۴۳). محققان در پژوهشی دیگر تأثیر عوامل مختلف امنیت، هماهنگی بین سازمان‌های مرتبط، تبلیغات گردشگری، زیرساخت و کیفیت خدمات گردشگری بر رضایت گردشگران در ایران را مورد بررسی قرار داده‌اند (قلی‌پور سلیمانی و رشیدی، ۱۳۸۷). نتیجه این مطالعه نشان داد که بین سطوح پنجگانه فوق در ایجاد رضایت گردشگران اختلاف معناداری وجود دارد.

جهت بررسی عوامل مؤثر در جلب رضایت بازدیدکنندگان پارک جنگلی چغاسبز ایلام، پرسشنامه‌ای حاوی ۲۹ سؤال در بین ۱۶۸ نفر نمونه تصادفی انتخاب شده از بین بازدیدکنندگان پارک، توزیع و اطلاعات مورد نظر جمع‌آوری شده است. نتیجه به دست آمده، نشان داد که رضایت بازدیدکنندگان رابطه معناداری با امکانات رفاهی، امنیتی و حمل و نقل پارک دارد. بنابراین باید در طرح‌ریزی فضاهای تفرجگاهی پارک، دقت لازم به عمل آید که بتواند در افزایش بهره‌وری پارک‌های جنگلی مثل چغاسبز مثمر ثمر باشد (ره‌انجام و همکاران، ۱۳۹۴).

در طی تحقیقی در رودخانه‌های منطقه غربی ایالات متحده، رضایتمندی قایقرانان، ماهیگیران، شکارچیان آهو و غاز مورد بررسی قرار گرفت (شلبی و هبرلین، ۱۹۸۷). با تجزیه و تحلیل این اطلاعات و با در نظر گرفتن دو متغیر میزان استفاده و میزان برخورد، گروه‌های تفریحی و رضایت آنها ارزیابی و برای تعیین میزان برخورد کاربران از دو روش استفاده شد: ۱- تعقیب گروه‌ها و شمارش تعداد برخوردهایی که با هم داشتند. ۲- پرسش از کاربران در مورد برخوردهایی که با دیگران داشته‌اند. نتایج نشان داد که: ۱- به همان اندازه که میزان کاربرد و برخورد کاربران با یکدیگر افزایش می‌یابد، ازدحام جمعیت نیز افزایش پیدا می‌کند. ۲- به همان اندازه که میزان کاربرد و برخورد کاربران با یکدیگر افزایش می‌یابد رضایت از منطقه تفریحی یا سطح کاربردی کاهش می‌یابد. هم چنین محققان دیگری (مارین و تابرر، ۲۰۰۸: ۷۴). با نظر سنجی از ۱۲۱۸ گردشگر ساحلی به این نتیجه دست یافته‌اند که تجربیات ناراضی باعث کاهش رضایتمندی کلی شده و احساسات منفی ناشی از تجاری شدن، شلوغ شدن و تخریب محیطی به طور چشمگیری باعث کاهش تمایل گردشگران در بازگشت به مقصد می‌شود.

روش پژوهش

معرفی محدوده مورد مطالعه

مرکز استان آذربایجان شرقی، قسمت شمال شهر تبریز، است (حامی و همکاران، ۱۴۰۳ ب و د) (تصویر ۱). تفرجگاه عون بن علی از شمال به آجی چای، از شرق به جاده خاکی (که از شهر تبریز شروع و به دره آجی چای ختم می‌شود)، از جنوب به بخش‌های مسکونی شهر تبریز و اتوبان پاسداران و از غرب به محل تلاقی رودخانه آجی چای با کمورچای محدود می‌شود (مهندسین مشاور رویان فرانگار سیستم، ۱۳۸۷). مختصات جغرافیایی محدوده طرح عون بن علی به شرح ذیل می‌باشد: طول جغرافیایی ۲' و ۴۶° تا ۴' و ۴۶° - عرض جغرافیایی ۰۷' و ۳۸° تا ۱' و ۳۸° درجه (سازمان توسعه و عمران عون بن علی و پارک طبیعت شهرداری تبریز، ۱۳۹۳). تفرجگاه عون بن علی در حاشیه شمالی شهر تبریز و بزرگراه پاسداران به عنوان یک سیستم انسان ساخت، در منطقه‌ای کوهستانی، خشک و فاقد جنگل‌های طبیعی، به منظور پیوند هر چه بیشتر ساختار شهر با طبیعت و برای برقراری سلامتی روانی و ارتقای کیفیت محیط ایجاد شده است.

نقشه عون ابن علی در تبریز

تصویر ۱: موقعیت تبریز و تفرجگاه عون ابن علی

ایده توسعه منطقه در ابتدا محدود به زمین‌های عون بن علی بوده است به طوری که از سال ۱۳۴۰ طرح جنگلکاری عون بن علی به عنوان یکی از طرح‌های بزرگ پیگیری شده است تا اینکه عملیات جنگلکاری آزمایشی در سال ۱۳۷۲ آغاز و عملیات اجرایی آن از سال ۱۳۸۱ شروع شده است (تصویر ۲). در حال حاضر نیز عمده اقدامات توسعه‌ای صورت گرفته، در این محدوده متمرکز شده و با اتمام عملیات جنگلکاری و نیز امکانات تفریحی و گردشگری و تأسیسات مرتبط به نگهداری پارک، بخش‌های وسیعی از محدوده عون بن علی به یک پارک بزرگ شهری تبدیل شده است (مهندسین مشاور رویان فرانکار سیستم، ۱۳۸۷).

مهمترین جاذبه‌های گردشگری محدوده در زیر ارائه شده است: ۱- ساختمان امامزادگان عون بن علی و زید بن علی ۲- برج یادمان شهدا ۳- چشم‌انداز زیبا نسبت به شهر تبریز ۴- جاده عون بن علی با چشم‌انداز منحصر به فرد نسبت به شهر تبریز ۵- وجود دره‌های زیبا و اغلب صعب‌العبور ۶- پهنه‌های جنگلکاری شده ۷- منحصر به فرد بودن و بی‌رقیب بودن آن (به خاطر ویژگی‌های چندگانه) در کنار شهر ۸- ارتفاعات مناسب برای کوهپیمایی ۹- مسیرهای متعدد کوهپیمایی ۱۰- دریاچه سد شهید مدنی ۱۱- محدوده‌های اطراف دریاچه سد شهید مدنی. هم چنین عمده اقدامات صورت گرفته در داخل تفرجگاه عون بن علی شامل ۱- اقدامات توسعه‌ای مرتبط با جنگلکاری ۲- انجام اقدامات زیربنایی در داخل محدوده ۳- اقدامات مرتبط با ایجاد تسهیلات و تأسیسات پارک ۴- اقدامات مربوط به ایجاد امکانات و خدمات گردشگری می‌باشند.

تصویر ۲: تصاویری از تفرجگاه عون ابن علی تبریز

معرفی ابزار جمع آوری داده

علاوه بر مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی، پرسشنامه به عنوان ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این تحقیق استفاده می‌گردد. همچنین از جمله ابزار ارزیابی داده‌ها در تحقیقات علوم رفتاری، مقیاس‌های اندازه‌گیری نگرش است. به طور کلی مقیاس‌ها برای سنجش نگرش‌ها، قضاوت‌ها، عقاید و سایر خصیصه‌هایی که به آسانی قابل اندازه‌گیری نیستند، به کار می‌روند. یکی از رایج‌ترین مقیاس‌های اندازه‌گیری نگرش، مقیاس لیکرت است (حامی و همکاران، ۱۴۰۳ ج). پاسخ‌دهنده، میزان موافقت خود را با هر یک از عبارات در یک مقیاس درجه‌بندی شده که معمولاً از یک تا پنج (یا هفت) درجه است، نشان می‌دهد. سپس پاسخ آزمودنی به هر یک از گویه‌ها از نظر عددی (رتبه) ارزش‌گذاری می‌شود (سرمد و همکاران، ۱۳۹۱). متغیرهای مورد نظر در این تحقیق با استفاده از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت بررسی شدند یعنی سوالات هر یک از متغیرها با پنج گزینه (۱= خیلی مخالفم، مخالفم، مخالفم، نظری ندارم، موافقم، ۵= خیلی موافقم) سنجیده شد.

فاکتورهای مورد بررسی در پژوهش

۱- **متغیرهای اجتماعی - جمعیت‌شناختی:** این متغیرها شامل سن، جنسیت، تحصیلات، شغل، وضعیت اقتصادی و روابط اجتماعی می‌شوند. هر کدام از این گروه‌های جمعیتی دارای انگیزه‌های متفاوتی‌اند که نهایتاً منجر به اختلاف در انتخاب‌های گردشگران می‌گردد (بذرافشان، ۱۳۹۴).

۲- **امنیت:** امنیت همیشه یکی از مسائل اساسی و حیاتی بشر بوده و مباحث علمی زیادی را به خود اختصاص داده است؛ اما احساس امنیت مهمتر از وجود امنیت است (شایگان و رستمی، ۱۳۹۰: ۱۸۲). احساس امنیت در گردشگاه‌ها دارای کارکردهای فردی و اجتماعی مهمی است که در صورت اختلال در این کارکردها، در گردشگاه‌ها احساس ناامنی ایجاد می‌شود. وجود امنیت در گردشگاه‌ها و فضاهای عمومی شهر مانند پارک‌ها دارای کارکردهای مختلف فردی و اجتماعی است. رفتارهای آزردهنده بعضی افراد، اغلب همه کسانی را که از این فضاها استفاده نموده یا تمایل به استفاده از آنها را دارند تحت تأثیر قرار می‌دهد. (ممکن است گردشگران) از رفتن و استفاده از این مکان‌ها صرف‌نظر کنند؛ چون می‌ترسند که مورد آزار قرار گیرند.

۳- **دسترسی:** استفاده از تفرجگاه‌ها لزوماً همراه جابجایی و حرکت است. حتی زمین‌های بازی یا پارک‌های شهری نیز نیاز به تحرک و دسترسی دارند. استفاده از تفرجگاه‌های خارج از شهر به ویژه پارک‌های جنگلی یا ملی وابسته به امکانات دسترسی می‌باشد (مجنونیان، ۱۳۷۴). دسترسی به فضاهای عمومی به تنهایی می‌تواند به منزله یکی از معیارهای مؤثر و بازدارنده (مانع) افزایش مطلوبیت

و انجام تعاملات اجتماعی در یک فضای عمومی مطرح شود و کمیت و کیفیت پیاده‌روها عاملی مؤثر در تعامل اجتماعی و دسترسی به فضای عمومی است (پاساگولاری و دوراتلی^۱، ۲۰۰۴: ۲۳۲-۲۲۵).

۴- رضایتمندی: رضایتمندی گردشگران یکی از مهمترین عوامل رقابتی و بهترین شاخص برای تضمین رشد سودهای آتی محسوب می‌شود. امروزه بسیاری از مراکز، ارگان‌ها و سازمان‌ها، میزان رضایت گردشگران را معیاری مهم برای سنجش کیفیت کار خود قلمداد می‌کنند و این روند همچنان در حال افزایش است. رضایت گردشگر زمانی به دست می‌آید که فرآیندهای مناسب به گونه‌ای طراحی شوند که خدمات ارائه شده توقعات و انتظارات گردشگر را برآورده نمایند (قلی‌پور سلیمانی و رشیدی، ۱۳۸۷). شناخت عوامل رضایتمندی گردشگر یکی از مهم‌ترین حوزه‌های پژوهشی صنعت گردشگری می‌باشد. تصمیمات مدیران نواحی تفرجگاهی نیز غالباً بر پایه نتایج حاصل از روش‌های کمی صورت می‌گیرد.

جامعه آماری، حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

در این پژوهش، جمعیت آماری را کلیه گردشگران غیربومی (غیرتبریزی) که از تفرجگاه عون بن علی بازدید نموده‌اند، تشکیل می‌دهند. آمار گردشگران بر اساس اعلام روابط عمومی سازمان توسعه عمران عون بن علی تبریز ۵۰۰۰۰ نفر بود. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران که یکی از پرکاربردترین روش‌ها برای محاسبه حجم نمونه آماری است، استفاده شد. در فرمول کوکران: (n = حجم نمونه = N = حجم جمعیت آماری (۵۰۰۰۰ نفر) یا t = Z یا t = آماره t استیودنت در سطح معنی‌داری ۹۵ درصد = p = احتمال وجود صفت

q = (1-p) = احتمال وجود نداشتن صفت d = درجه اطمینان یا دقت احتمالی مطلوب)
$$n = \frac{\frac{z^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N}(\frac{z^2 pq}{d^2} - 1)}$$
 با توجه به حجم

جامعه آماری و فرمول کوکران، حجم نمونه آماری ۳۸۱/۲۳ نفر بدست آمد که جهت دقت کار ۳۸۰ نمونه انتخاب شد. برای محاسبه نمونه، مقدار p و q برابر ۰/۵، مقدار Z برابر ۱/۹۶ و مقدار سطح اشتباه مجاز α برابر ۰/۰۵ در نظر گرفته شد. روش نمونه‌گیری مورد استفاده، به صورت غیرتصادفی در دسترس بوده یعنی پرسشنامه بین گردشگران غیربومی که در تفرجگاه حضور داشتند، پخش شد. با توجه به اینکه استان آذربایجان شرقی از نظر اقلیمی جزء مناطق سردسیر کشور بوده و گردشگری استان بیشتر ماهیت فصلی دارد، جهت دسترسی به گردشگران از هر نوع و طبقه‌ای، فصل بهار و تابستان به عنوان زمان پرسشگری انتخاب شد.

پیش‌آزمون و تست روایی^۲ و پایایی^۳

روایی اصطلاحی است که به هدفی که پرسشنامه برای تحقق بخشیدن به آن درست شده است، اشاره می‌کند. آزمونی دارای روایی است که برای اندازه‌گیری آنچه مورد نظر است، کافی و مناسب باشد. کاربردی‌ترین و مهمترین روایی، روایی محتوایی است. روایی محتوایی به این مطلب اشاره می‌کند که نمونه سؤال‌های موجود در یک آزمون تا چه حد معرف کل جامعه است. در این تحقیق به منظور سنجش روایی پرسشنامه در مرحله مطالعه مقدماتی، مروری جامع بر ادبیات تحقیق شد و از نظرات اساتید مربوطه نیز استفاده شد که پس از چند مرحله اصلاح و بازنگری از روایی پرسشنامه اطمینان حاصل گردید. آزمون کرونباخ آلفا^۴ یا قابلیت اعتماد یا پایایی پرسشنامه، برای آزمون قابلیت اعتماد یا پایایی پرسشنامه‌ای که به صورت طیف لیکرت طراحی شده و جواب‌های آن چند گزینه‌ای می‌باشند، به کار می‌رود (فتحی آشتیانی، ۱۳۸۹). به منظور احتساب پایایی پرسشنامه، پیش‌آزمون^۵ با ۳۰ پرسشنامه انجام گرفت و پایایی با انتخاب مؤلفه‌های مورد نظر، با استفاده از روش آلفای کرونباخ و توسط نرم‌افزار SPSS 25، با ضریب بالای ۰/۷ تأیید گردید که مقدار خوبی بوده و نشان‌دهنده این مطلب است که پرسشنامه پایایی قابل قبولی را دارا می‌باشد (صمدی تودار و همکاران، ۱۴۰۳).

¹ Pasaogullari & Doratli

² Validity

³ Reliability

⁴ Cronbach's alpha

⁵ Pretest

جدول ۱- ضریب آلفای کرونباخ مؤلفه‌های موجود در پرسشنامه

مؤلفه‌ها	امنیت	دسترسی	امکانات تفریحی	امکانات ورزشی
آلفای کرونباخ	۰/۸۳۷	۰/۸۴۰	۰/۸۶۴	۰/۷۸۹

تجزیه و تحلیل داده‌ها

ویژگی‌های گردشگران غیربومی

نتایج حاصل از آنالیز ویژگی‌های گردشگران غیربومی حاضر در تفرجگاه عون بن علی، طبق جدول (۲) نشان داد که در توزیع فراوانی متغیر جنسیت، ۶۰٪ گردشگران (۲۲۸ نفر) را مردان و ۴۰٪ (۱۵۲ نفر) را زنان تشکیل داده‌اند که ۷۵٪ آنان (۲۸۵ نفر) متأهل و ۲۵٪ (۹۵ نفر) مجرد بودند. در توزیع فراوانی متغیر سن نیز، ۳/۲٪ (۱۲ نفر) دارای سن کمتر از ۱۸ سال، ۱۹/۵٪ (۷۴ نفر) دارای ۱۸-۲۸ سال، ۴۵٪ (۱۷۱ نفر) دارای ۲۹-۳۹ سال، ۲۵/۳٪ (۹۶ نفر) دارای ۴۰-۵۰ سال و ۷/۱٪ (۲۷ نفر) بیشتر از ۵۰ سال سن داشتند. اکثر گردشگران یعنی ۳۹/۵٪ (۱۵۰ نفر) دارای مدرک لیسانس بوده و ۴۰/۳٪ (۱۵۳ نفر) در دستگاه‌های دولتی مشغول به کار بودند.

جدول ۲- توزیع فراوانی ویژگی‌های گردشگران غیربومی

متغیرها	بعد	فراوانی (n=۳۸۰)	فراوانی نسبی (درصد)
جنسیت	زن	۱۵۲	۴۰
	مرد	۲۲۸	۶۰
وضعیت تأهل	مجرد	۹۵	۲۵
	متأهل	۲۸۵	۷۵
طبقات سنی (واحد: سال)	کمتر از ۱۸ سال	۱۲	۳/۲
	۱۸-۲۸	۷۴	۱۹/۵
	۲۹-۳۹	۱۷۱	۴۵
	۴۰-۵۰	۹۶	۲۵/۳
تحصیلات	بالای ۵۰ سال	۲۷	۷/۱
	پایین‌تر از دیپلم	۷۱	۱۸/۷
	دیپلم	۹۹	۲۶/۱
شغل	لیسانس	۱۵۰	۳۹/۵
	بالتر از لیسانس	۶۰	۱۵/۸
	کار دولتی	۱۵۳	۴۰/۳
	شغل آزاد	۹۶	۲۵/۳
طبقات درآمدی (واحد: تومان)	خانه‌دار	۳۶	۹/۵
	بازنشسته	۵۷	۱۵
	بیکار	۸	۲/۱
	محصل	۳۰	۷/۹
	کمتر از یک میلیون تومان	۸۹	۲۳/۴
طبقات درآمدی (واحد: تومان)	۱ تا ۳ میلیون تومان	۲۱۰	۵۵/۳
	۳ تا ۵ میلیون تومان	۶۳	۱۶/۶
	بیش از ۵ میلیون تومان	۱۸	۴/۷

حدود ۴۰ درصد ماهیانه اکثر گردشگران یعنی ۵۵/۳٪ (۲۱۰ نفر) ۱ تا ۳ میلیون تومان بود. ۴۰/۷۳٪ گردشگران (۱۵۳ نفر) فصل بهار، ۴۹/۵٪ (۱۸۸ نفر) تابستان را برای سفر خود ترجیح دادند.

تحلیل عاملی (فاکتور آنالیز)^۱

تحلیل عاملی، یک روش رایج آماری است که بسیاری از آمارشناسان آن را به کار می‌برند. تحلیل عاملی برای ایجاد ارتباط بین متغیرهای مشاهده شده و تعداد کمتری از متغیرهای مفهومی بنیادی طراحی شده است. تحلیل عاملی روشی است برای: ۱- کاهش تعداد متغیرها (یافتن سازه‌های پنهان یا عوامل زیربنایی) و ۲- ارزیابی اعتبار سازه (کریمی، ۱۳۹۴). دو نوع تحلیل عاملی وجود دارد که بسته به هدف پژوهش می‌توان یک یا هر دو را در تحلیل به کار برد: تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی (کریمی، ۱۳۹۴). در موارد اکتشافی که هدف تلخیص مجموعه‌ای از داده‌ها باشد، از تحلیل مؤلفه‌های اصلی استفاده می‌شود.

در این مطالعه بر اساس تحلیل عاملی، متغیرها دسته‌بندی شدند و در نهایت به دو یا چند عامل که همان مجموعه متغیرها هستند، محدود گردیدند. بر اساس نتایج حاصل از تحلیل عاملی، متغیر مستقل شامل امنیت تفرجگاه به دو فاکتور نظارت اجتماعی و امنیت تفرجگاه، متغیر مستقل دسترسی به دو فاکتور خوانایی مسیر و کیفیت دسترسی‌ها و متغیر وابسته رضایتمندی به سه فاکتور امکانات پیک‌نیک، کیفیت مبلمان تفرجگاه و امکانات ورزشی تقسیم‌بندی شدند (جدول ۳). نتایج نشان داد که نظارت اجتماعی (میانگین = ۳/۴۴، انحراف معیار = ۰/۶۸) و امنیت تفرجگاه (میانگین = ۳/۱۵، انحراف معیار = ۰/۷۱) بترتیب بیشتری میانگین را به خود اختصاص دادند. هم‌چنین در رابطه با متغیر وابسته، داشتن امکانات پیک‌نیک (میانگین = ۲/۸۲ با انحراف معیار = ۰/۸۶) نقش برجسته‌ای می‌تواند در افزایش رضایتمندی گردشگران داشته باشد.

جدول ۳- فاکتورهای حاصل از تحلیل عاملی

متغیرها	فاکتورها	تعداد کل	میانگین	انحراف معیار
امنیت	نظارت اجتماعی	۳۸۰	۳/۴۴	۰/۶۸
	امنیت تفرجگاه	۳۸۰	۳/۱۵	۰/۷۱
دسترسی	خوانایی مسیر	۳۸۰	۳/۰۲	۰/۵۸
	کیفیت دسترسی‌ها	۳۸۰	۲/۹۰	۰/۶۸
وابسته	امکانات پیک‌نیک	۳۸۰	۲/۸۲	۰/۸۶
	امکانات ورزشی	۳۸۰	۲/۶۴	۰/۷۹
	کیفیت مبلمان تفرجگاه	۳۸۰	۲/۶۲	۰/۶۸

در رابطه با نظارت اجتماعی، برنامه اوقات فراغت برای جوانان در امنیت تفرجگاه (میانگین = ۳/۸۳، انحراف معیار = ۱) و وجود نگهبان و باغبان در پارک به احساس امنیت (میانگین = ۳/۵۳، انحراف معیار = ۰/۹۶) بالاترین نقش را در افزایش نظارت اجتماعی داشتند. هم‌چنین فرم کالبدی تفرجگاه‌ها (میانگین = ۳/۲۳، انحراف معیار = ۱/۰۵) و سیستم روشنایی مناسب (میانگین = ۳/۱۵، انحراف معیار = ۰/۹۱) مهمترین جایگاه را در ارتقای امنیت تفرجگاه داشتند (جدول ۴). گردشگران با وجود نگهبان و باغبان در تفرجگاه احساس امنیت می‌کنند و هم‌چنین وجود برنامه‌های اوقات فراغت برای نوجوانان و جوانان را در امنیت تفرجگاه مؤثر می‌دانند.

¹ Factor Analysis

جدول ۴- بررسی امنیت تفرجگاه عون بن علی

انحراف معیار	میانگین	آلفا	فاکتور	امنیت
۰/۶۸	۳/۴۴	۰/۶۰۵		الف) نظارت اجتماعی
۱	۳/۸۳	۰/۵۱۰	۰/۷۵۴	۱. آیا برنامه اوقات فراغت برای جوانان در امنیت تفرجگاه مؤثر است؟
۰/۹۶	۳/۵۳	۰/۵۱۳	۰/۵۹۴	۲. وجود نگهدارنده و باغبان در پارک به افزایش امنیت کمک می کند
۱/۰۵	۳/۲۹	۰/۵۵۵	۰/۷۲۹	۳. در تفرجگاه از نظر سرعت و جیب‌بری احساس امنیت دارم
۱/۰۲	۳/۱۴	۰/۵۶۱	۰/۴۴۱	۴. فضاهای دنج و خلوت در تفرجگاه وجود دارد
۰/۷۱	۳/۱۵	۰/۶۰۰		ب) امنیت تفرجگاه
۰/۹۲	۳/۲۳	۰/۳۷۷	۰/۷۹۵	۱. از پارک خودرو در تفرجگاه احساس امنیت می کنم
۱/۰۵	۳/۱۵	۰/۵۹۰	۰/۷۱۳	۲. فرم‌های کالبدی (ورودی‌ها، خروجی‌ها) در تفرجگاه خوانا می باشند
۰/۹۱	۳/۰۸	۰/۵۲۹	۰/۶۲۰	۳. سیستم روشنایی تفرجگاه در جهت تأمین امنیت مناسب است

جدول ۵- بررسی دسترسی تفرجگاه عون بن علی

انحراف معیار	میانگین	آلفا	فاکتور	دسترسی
۰/۵۸	۳/۰۲	۰/۶۸۸		الف) خوانایی مسیر
۰/۸۲	۳/۱۰	۰/۶۴۷	۰/۵۹۰	۱. امکان دیده شدن فضا برای دسترسی بصری مناسب می باشد.
۰/۹۰	۳/۰۶	۰/۶۱۵	۰/۶۴۲	۲. دسترسی به تفرجگاه از نقاط مختلف شهر امکان پذیر می باشد.
۰/۸۷	۳/۰۵	۰/۵۸۰	۰/۷۷۵	۳. وجود تابلو و علائم راهنما در مسیرهای داخل تفرجگاه کافی است.
۰/۹۲	۲/۹۹	۰/۶۵۴	۰/۶۵۱	۴. از پارکینگ تفرجگاه رضایت دارم.
۰/۸۷	۲/۹۵	۰/۶۸۴	۰/۳۹۹	۵. آگاهی‌بخشی به مردم از مکان ورودی‌ها و خروجی‌ها مناسب است.
۰/۶۸	۲/۹۰	۰/۷۵۸		ب) کیفیت دسترسی‌ها
۰/۹۹	۳/۳۲	۰/۶۷۱	۰/۷۲۴	۱. از کیفیت پیاده‌روهای تفرجگاه رضایت دارم.
۰/۹۱	۳/۰۴	۰/۷۳۰	۰/۳۷۳	۲. از کیفیت مسیرهای سواره تفرجگاه رضایت دارم.
۰/۹۷	۲/۹۳	۰/۷۲۱	۰/۵۳۴	۳. استفاده از زیرساخت‌های شهری مثل پوشش کف و جداره مناسب است.
۰/۹۱	۲/۸۴	۰/۶۹۹	۰/۷۳۸	۴. دسترسی به خدمات عمومی در این تفرجگاه مناسب می باشد.
۰/۹۷	۲/۴۱	۰/۷۴۷	۰/۷۶۹	۵. توقفگاه ویژه معلولان در تفرجگاه موجود می باشد.

جدول ۶- بررسی رضایتمندی از امکانات تفرجگاه عون بن علی

انحراف معیار	میانگین	آلفا	فاکتور	رضایتمندی
۰/۸۶	۲/۸۲	۰/۷۰۳		الف) امکانات پیک‌نیک
۱/۱۱	۳/۰۸	۰/۵۷۶	۰/۷۰۰	۱. از فضای سبز تفرجگاه رضایت دارم
۱/۱۴	۲/۷۴	۰/۶۰۰	۰/۶۶۳	۲. وجود سایه برای نشستن در تفرجگاه کافی است
۱/۰۱	۲/۶۴	۰/۶۵۳	۰/۵۷۹	۳. به حد کافی آلاچیق در تفرجگاه وجود دارد
۰/۷۹	۲/۶۴	۰/۸۳۰		ب) امکانات ورزشی
۰/۹۵	۲/۷۰	۰/۷۲۵	۰/۸۸۷	۱. کیفیت وسایل ورزشی و کارایی آنها مناسب می باشد
۰/۹۲	۲/۶۲	۰/۷۹۸	۰/۷۹۵	۲. از تعداد وسایل ورزشی تفرجگاه رضایت دارم
۰/۸۸	۲/۶۰	۰/۷۷۰	۰/۸۵۹	۳. از محل وسایل ورزشی راضی هستم
۰/۶۸	۲/۶۲	۰/۶۹۶		ج) کیفیت مبلمان تفرجگاه
۰/۹۷	۲/۸۴	۰/۶۶۴	۰/۵۹۵	۱. از کیفیت بوفه تفرجگاه رضایت دارم
۰/۹۹	۲/۶۶	۰/۵۹۲	۰/۸۳۱	۲. سرویس‌های بهداشتی در تفرجگاه کافی می باشد

۰/۹۱	۲/۵۴	۰/۶۳۰	۰/۷۰۰	۳. تعداد و کیفیت نیمکت‌ها مناسب می باشد
۰/۹۰	۲/۴۳	۰/۶۴۰	۰/۶۱۴	۴. زمین‌های بازی کودکان و محل آنها مناسب است

سایر فاکتورها از جمله امنیت تفرجگاه، خوانایی مسیر، کیفیت دسترسی‌ها، امکانات پیک‌نیک، امکانات ورزشی و کیفیت مبلمان تفرجگاه به ترتیب در ارزیابی گردشگران در رده های بعدی قرار گرفتند.

رگرسیون

رگرسیون، روشی برای پیش‌بینی متغیر وابسته بر حسب حداقل یک متغیر مستقل است. با توجه به شدت رابطه بین متغیرها، بعضی از پیش‌بینی‌ها دقیق‌ترند. یعنی هر چه اندازه‌ی رابطه بیشتر باشد، پیش‌بینی دقیق‌تر است و برعکس. اگر چندین متغیر مستقل در تغییرپذیری متغیر وابسته مؤثر باشند، مدل رگرسیون چندگانه، گزینه‌ی مناسبی برای تحلیل است و متغیر مستقل را با دقت بیشتری پیش‌بینی می‌کند (بیورانی و جباری خامنه‌ای، ۱۳۹۱). در این تحقیق جهت پیش‌بینی رضایتمندی گردشگران غیربومی از تفرجگاه عون بن علی، تحلیل رگرسیونی انجام گرفت. در این تحلیل سهم هر کدام از متغیرها در پیش‌بینی رضایتمندی از تفرجگاه برآورد شد. نتایج تحلیل طبق جدول (۷) نشان داد که متغیرهای امنیت تفرجگاه و کیفیت دسترسی‌ها در سطح ۹۹ درصد معنی‌دار بوده، یعنی این دو متغیر قادر به پیش‌بینی رضایتمندی از تفرجگاه بودند که در این میان کیفیت دسترسی‌ها و امنیت تفرجگاه بیشترین سهم را در پیش‌بینی‌ها داشتند.

جدول ۷- تحلیل رگرسیون جهت پیش‌بینی متغیر وابسته رضایتمندی

مدل‌ها	مقدار ثابت و متغیرهای مستقل	B	S.E	Beta	t	Sig*
	مقدار ثابت	۰/۸۵	۰/۱۶	-	۵/۲۳	۰/۰۰۰
۲	امنیت تفرجگاه	۰/۱۸	۰/۰۴	۰/۲۰	۳/۸۵	۰/۰۰۰
	کیفیت دسترسی‌ها	۰/۴۵	۰/۰۴	۰/۵۰	۹/۵۱	۰/۰۰۰

* Sig<۰/۰۵ سطح معنی‌داری R=۰/۶۲ R²=۰/۴۰ R² Adjusted=۰/۳۸ S.E=۰/۴۸ F=۶/۵۳

یکی از معیارهایی که برای سنجش برازش از آن استفاده می‌شود، معیار R Square است. و با توجه به جدول (۷) و نتایج خروجی نرم‌افزار SPSS 25، R Square مدل برابر با ۰/۴ می‌باشد که نشان می‌دهد، ۰/۴ تغییرات میزان رضایتمندی گردشگران غیربومی توسط متغیرهای مستقل یعنی امنیت تفرجگاه و کیفیت دسترسی‌ها توضیح داده می‌شوند و حدود ۰/۶ بقیه تغییرات، توسط جزء اخلال (با خطای) مدل (که شامل متغیرهای غیرقابل مشاهده در مدل می‌باشند) توضیح داده می‌شود. با توجه به دامنه ضریب (ضریب تعیین = R) که عددی بین ۰ تا ۱ است هر چه مقدار این ضریب به ۱ نزدیک‌تر باشد، نشان از آن دارد که متغیرهای مستقل توانسته‌اند میزان بالاتری از واریانس متغیر وابسته را تبیین کنند (حبیب‌پور و صفری، ۱۳۸۸). در اینجا ضریب ۰/۴ بدست آمده نشان داد که پیش‌بینی‌ها در سطح متوسطی می‌باشند. **رضایتمندی از تفرجگاه = ۰/۸۵ + (امنیت تفرجگاه) ۰/۲۰ + (کیفیت دسترسی‌ها) ۰/۵۰** ضریب بتا (Beta) نیز بیانگر این بود که به ازای یک واحد تغییر در متغیر مستقل امنیت تفرجگاه، ۰/۲۰ تغییر در متغیر وابسته رضایتمندی ایجاد شد. درمورد متغیر مستقل کیفیت دسترسی‌ها این مقدار برابر ۰/۵۰ تغییر بود. در مجموع این دو متغیر توانستند ۴۰ درصد از رضایتمندی تفرجگاه را پیش‌بینی نمایند.

با توجه به اینکه بیشترین فراوانی با حدود ۵۵/۳ درصد به طبقه درآمدی ۳۰۰۰۰۰۰-۱۰۰۰۰۰۰ تومان مربوط می‌باشد، شرایط باید بیشتر برای قشر متوسط جامعه، جهت استفاده از تفرجگاه فراهم شود. طبق پژوهش ملکیان و پوریزدی (۱۳۹۳) نیز افراد با درآمد کمتر، از بیشترین فراوانی برخوردار بودند و با افزایش درآمد، تقاضا برای پارک کاهش می‌یافت. احتمالاً افراد با درآمد بالاتر به دنبال مراکز خدماتی مطلوب‌تر و ایده‌آل‌تر می‌باشند و ممکن است جایگزین‌های پارک را انتخاب کنند، در نتیجه با افزایش امکانات و خدمات پارک‌های شهری و نیز افزایش کیفیت آنها می‌توان انتظارات این قشر از جامعه را برآورده نمود. با توجه به اینکه بیشتر گردشگران متأهل می‌باشند یعنی گردشگران بیشتر خانواده‌ها هستند پس باید در برنامه‌ریزی‌ها، اقداماتی در جهت تسهیل حضور خانواده‌ها در

تفرجگاه در نظر گرفته شود. در مطالعه میگونی و همکاران (۱۳۸۷) روی پارک جنگلی سیسنگان، مشخص شد که ۵۵ درصد از بازدیدکنندگان متأهل و ۴۵ درصد از آنها مجرد بودند.

بر اساس نتایج حاصله در این تحقیق، بیشترین فراوانی مربوط به دارندگان مدرک لیسانس بود که بیانگر بالا بودن نسبی سطح سواد گردشگران در تفرجگاه عون بن علی می‌باشد، در نتیجه باید امکانات فرهنگی مربوطه نیز در نظر گرفته شود. این نتایج همسو با نتایج زنگنه و شمس‌الله‌زاده (۱۳۹۱) می‌باشد. نتایج حاصل از فصل گردشگری مربوط به فصل تابستان، نشان‌دهنده این است که استان آذربایجان شرقی از نظر اقلیمی جزء مناطق سردسیر کشور بوده و گردشگری استان برای گردشگران غیربومی، بیشتر ماهیت فصلی دارد و بیشتر در تابستان و بهار به گذران اوقات فراغت و تفریح در شهرها یا استان‌های دیگر می‌پردازند. در بررسی میگونی و همکاران (۱۳۸۷) نیز، ۶۲ درصد از بازدیدکنندگان فصل تابستان را برای رفتن به پارک جنگلی سیسنگان، ترجیح دادند. از نظر گردشگران وجود نگهبان و باغبان در تفرجگاه و برنامه‌های مفرح جهت پر کردن اوقات فراغت نوجوانان و جوانان می‌تواند از عوامل مؤثر در بهبود امنیت تفرجگاه‌ها باشد. طبق نتایج پژوهش میرکریمی و همکاران (۱۳۹۵)، ۱۲/۵ درصد از بازدیدکنندگان تمایل داشتند که نیروی انتظامی امنیت پارک را تأمین نماید. در حالی که، ۱۰/۱ درصد از بازدیدکنندگان تمایل داشتند تا تنها نگهبانان پارک برقراری نظم و امنیت پارک را عهده‌دار باشند. در عین حال، ۷۲/۱ درصد از بازدیدکنندگان نیز تمایل داشتند که نیروی انتظامی و نگهبانان پارک به کمک هم در برقراری نظم و امنیت پارک بکوشند.

فاکتور امنیت تفرجگاه نیز در رده دوم ارزیابی‌ها قرار گرفت. فاکتور خوانایی مسیر در رده بعدی قرار گرفت یعنی وجود تابلو و علائم راهنما در مسیرها جهت خوانایی مسیر لازم است. کیفیت دسترسی‌ها نیز در رتبه چهارم قرار گرفت یعنی وجود مسیرهای مناسب جهت سواره و پیاده، پوشش کف و جداره مناسب و دستیابی به خدمات عمومی تفرجگاه در کیفیت دسترسی به تفرجگاه مهم و تأثیرگذار بودند. فاکتورهای امکانات پیک‌نیک، امکانات ورزشی و کیفیت مبلمان تفرجگاه نیز به ترتیب در رده‌های بعدی ارزیابی‌ها قرار گرفتند. قرار گرفتن فاکتورهای امکانات تفریحی و ورزشی در رده‌های آخر نشان داد که توجه به این عامل و فراهم کردن این امکانات در تفرجگاه بگونه‌ای که جوابگوی تمامی گردشگران ورودی باشد، لازم و ضروری به نظر می‌رسد. طبق نتایج پژوهش میرکریمی و همکاران (۱۳۹۵) نیز، معیارهایی مانند وضعیت بهداشتی پارک و وضعیت امکانات خدماتی - رفاهی پارک در سطح مطلوبیت خیلی کم تا متوسط با کسب بیش از ۸۰ درصد آراء بازدیدکنندگان قرار گرفت. همچنین رضایت گردشگران با کمیت و کیفیت تفرجگاه و خدمات گردشگری ارائه شده در آن ارتباط دارد. تحلیل داده‌های پژوهش امان‌پور و همکاران (۱۳۹۵) نشان داد که هر چه امکانات و خدمات گردشگری افزایش یابد میزان رضایت گردشگران نیز افزایش می‌یابد. طبق بررسی‌های رهنجام و همکاران (۱۳۹۴) نیز رابطه مستقیم و معنی‌داری بین امکانات رفاهی، امنیتی و حمل و نقل (دسترسی) با میزان رضایتمندی بازدیدکنندگان در پارک جنگلی چغاسبز وجود داشت.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

نتایج حاصل از آنالیز وضعیت سنی گردشگران در تفرجگاه عون بن علی نشان داد که اکثر گردشگران پاسخ‌دهنده جوان هستند. بنابراین، باید برنامه‌ریزی‌ها بیشتر در راستای برآوردن نیازهای گردشگری این گروه سنی و سلايق این افراد به همراه توان و پتانسیل محیطی منطقه گردشگری باشد چرا که در هر دوره سنی، خصوصیات فردی و اجتماعی شخص، نیازهای فراغتی خاصی را بیان می‌دارد بطوری که بین نیازهای فراغتی جوانان و کهنسالان تفاوت‌های آشکاری وجود دارد. علاوه بر این، شناخت نیازهای این قشر در توسعه گردشگری نیز مؤثر می‌باشد. نتایج حاصل از فاکتور آنالیز و بررسی فاکتورها نشان داد که نظارت اجتماعی نسبت به سایر فاکتورها در رتبه بالاتری قرار دارد. به این معنی که تفرجگاه عون بن علی، محیط امنی برای گردشگران بوده و گردشگران در آن از لحاظ سرعت و جیب‌بری احساس امنیت می‌کنند. تفرجگاه باید از نظر محل پارک خودرو، خوانایی ورودی‌ها و خروجی‌ها و سیستم روشنایی در سطح بهتری باشد و امنیت لازم را برای گردشگران فراهم سازد. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون نیز نشان داد که ۴۰ درصد از رضایتمندی گردشگران در تفرجگاه توسط دو فاکتور، امنیت تفرجگاه و کیفیت دسترسی‌ها پیش‌بینی می‌شود و بهبود میزان هر یک

از فاکتورها باعث افزایش رضایتمندی از تفرجگاه خواهد شد. در واقع میزان تأثیر هر کدام از فاکتورها، نقش مؤثری در سنجش کارایی یا نواقص خدمات تفرجگاه دارد.

تأیید اخلاق و تعهدنامه

نویسندگان اعلام می‌کنند که تمام رویه‌های انجام‌شده در مطالعاتی که شامل شرکت‌کنندگان انسانی است، مطابق با استانداردهای اخلاقی کمیته تحقیقات نهادی و/یا ملی است. رضایت آگاهانه از همه شرکت‌کنندگان فردی درگیر در مطالعه به دست آمد. نویسندگان رضایت کامل خود را برای انتشار این مقاله در این نشریه اعلام می‌کنند. نویسندگان تأیید می‌کنند که داده‌های حمایت‌کننده از یافته‌های این مطالعه در مقاله و مواد تکمیلی آن موجود است. داده‌های خامی که یافته‌های این مطالعه را پشتیبانی می‌کنند، در صورت درخواست از نویسنده مسئول در دسترس است.

منافع رقابتی

نویسندگان اعلام می‌کنند که هیچ منافع مالی رقیب یا روابط شخصی شناخته شده‌ای ندارند که به نظر می‌رسد بر کار گزارش شده در این مقاله تأثیر بگذارد.

تامین مالی

این پژوهش از تحت حمایت هیچ شخص حقوقی و حقیقی نبوده است.

منابع و مأخذ

- الوانی، مهدی. و پیروزبخت، معصومه (۱۳۸۵)، فرآیند مدیریت جهانگردی. انتشارات دفتر پژوهش‌های فرهنگی، تهران.
- بذرافشان، مرتضی (۱۳۹۴)، درآمدی بر صنعت گردشگری. انتشارات مهکامه، تهران.
- بیورانی، حسین. و جباری خامنه‌ای، حسین (۱۳۹۱)، تحلیل آماری با نرم‌افزارهای SPSS و Minitab. انتشارات دانشگاه کردستان، سنندج.
- حاجی نژاد، علی و احمدی، علی (۱۳۸۹)، بررسی میزان رضایت گردشگران از تسهیلات و خدمات گردشگری رفاهی و اقامتی شهر بانه. مجموعه مقالات چهارمین کنگره بین‌المللی جغرافیدانان جهان اسلام، زاهدان.
- حبیب‌پور، کرم و صفری، رضا (۱۳۸۸)، راهنمای جامع کاربرد SPSS در تحقیقات پیمایشی، انتشارات لویه، تهران.
- حیاتی، باب‌الله، احسانی، م.، قهرمان‌زاده، م. و راحلی، حسین (۱۳۸۹). عوامل مؤثر بر تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان پارک‌های ائل‌گلی و مشروطه شهر تبریز: کاربرد روش دومرحله‌ای حکمن. نشریه اقتصاد و توسعه کشاورزی (علوم و صنایع کشاورزی)، دوره ۲۴، شماره ۱، صفحه ۹۸-۹۱.
- ره‌انجام، نسیم، حسین‌زاده، جعفر و قاسمی، یارمحمد (۱۳۹۴)، بررسی عوامل مؤثر در جلب رضایت بازدیدکنندگان پارک جنگلی چغاسبز ایلام. فرهنگ ایلام، دوره ۱۶، شماره ۴۶، صفحه ۲۰-۷.
- زنگنه، یعقوب و شمس‌الله‌زاده، یاسر (۱۳۹۱)، بررسی و تحلیل نقش تصویر مقصد در توسعه صنعت گردشگری (مطالعه موردی: کلان شهر تبریز)، نشریه علمی پژوهشی جغرافیا و برنامه‌ریزی، دوره ۱۶، صفحه ۱۵۳-۱۶۸.
- سازمان توسعه و عمران عون بن علی و پارک طبیعت شهرداری تبریز (۱۳۹۳)، تفرجگاه عینالی از ابتدا تا سال ۱۳۹۲.
- سرمد، زهره، بازرگان، عباس و حجازی، الهه (۱۳۹۱)، روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، انتشارات آگاه، تهران.
- شایگان، فریبا و رستمی، فاطمه (۱۳۹۰)، هویت اجتماعی و احساس امنیت. فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، دوره ۳، صفحه ۱۴۹-۱۸۲.
- صباغ کرمانی، مجید و امیریان، سعید (۱۳۷۹)، بررسی اثرات اقتصادی توریسم در جمهوری اسلامی ایران با استفاده از تحلیل داده-ستانده، پژوهشنامه بازرگانی، دوره ۴، صفحه ۸۳-۵۷.

- موسوی، میرستار صدر، میرستار صدر، کهنمویی و جواد دخیلی (۱۳۸۶)، ارزیابی وضعیت تسهیلات گردشگری استان آذربایجان شرقی از دید گردشگران، پژوهش‌های جغرافیایی، دوره ۳۹، صفحه ۱۴۳-۱۲۹.
- فتحی آشتیانی، علی (۱۳۸۹)، آزمون‌های روانشناختی، انتشارات بعثت، تهران.
- قلی‌پورسلیمانف علی و رشیدی، فرزاد (۱۳۸۷)، عوامل مؤثر بر رضایت گردشگران در ایران.
- امانپور، سعید و مرتضی، عبیات (۲۰۱۶)، نقش شبکه زهکش مسطح، کانال و مخازن اکولوژیک در مدیریت رواناب سطحی شهری؛ مطالعه موردی: شهرک سجادیه تهران. جغرافیایی سرزمین، دوره ۱۳، شماره ۵۱، صفحه ۹۷-۱۱۷.
- کریمی، ر. (۱۳۹۴). راهنمای آسان تحلیل آماری با SPSS. انتشارات هنگام، تهران.
- گشتاسب میگونی حمید، شمس بهمن و چشمه خاور بهاره (۱۳۸۷)، بررسی آراء و نیازهای تفریحی بازدیدکنندگان پارک جنگلی سیسنگان، فصلنامه علوم محیطی، دوره ۶، شماره ۲، صفحه ۵۳-۴۳.
- مجنونیان، هنریک (۱۳۷۴)، "مباحثی پیرامون پارک‌ها، فضای سبز و تفرجگاه‌ها"، انتشارات سازمان پارک‌ها و فضای سبز تهران.
- ملکیان، منصوره و پوریزدی، سمانه (۱۳۹۳)، تحلیل عوامل مؤثر بر گردشگری در پارک‌های شهری: مورد مطالعه بوستان علوی قم، مطالعات مدیریت گردشگری، سال ۹، شماره ۲۸، صفحه ۹۴-۷۳.
- مهندسین مشاور رویان فرانگار سیستم. (۱۳۸۷). مطالعات طرح جامع عون بن علی و پارک طبیعت تبریز.
- Hami, A.; Faraji, S.; Emami Namin, F.; Samadi Todar, Z. (2024 a). Motivational and Recreational Priorities of Visitors to the Regional Parks of Tabriz City, *Physical Social Planning*, 9 (2), 34, 79-88. (DOI: 10.30473/psp.2024.71165.2727) [Persian]
- Hami, A., Ghasemzadeh Khatib, R., Emami, F., & Samadi-Todar, Z. (2024 b). Sustainable design of green areas of Tabriz hospitals from the point of view of architecture and landscape experts. *Journal of Sustainable Urban & Regional Development Studies (JSURDS)*.13-1, (4)5. [Persian]
- Hami, A., Faraji, F., Mohammadi, M., & Samadi Todar, Z. (2024 c). Investigating Drivers' Preferences and Evaluating Roadside Rest Areas. *New Ideas In The Geographical Sciences*, 6 (), 1-14. [Persian]
- Hami, A., Tarashkar, M., Emami, F., & Samadi-Todar, Z. (2024 d). University campuses planning with place attraction perspective (case study: University of Tabriz). *Journal of Sustainable Urban & Regional Development Studies (JSURDS)*, 5(3), 66-78. [Persian]
- Samadi-Todar, Z., Shajareh, S. S., & Panahirad, S. (2024). The point of view of young girls towards the feeling of loneliness in the parks of Sanandaj city in order to improve the quality of life. *Journal of Sustainable Urban & Regional Development Studies (JSURDS)*, 5(3), 174-183. [Persian]
- Li, M., Wu, B., & Cai, L. (2008), Tourism development of World Heritage Sites in China: A geographic perspective. *Tourism Management*, 29(2), 308-319.
- Lindberg, K., & Veisten, K. (2012), Local and non-local preferences for nature tourism facility development. *Tourism Management Perspectives*, 4, 215-222.
- Marin, J. A., & Taberner, J. G. (2008), Satisfaction and dissatisfaction with destination attributes: Influence on overall satisfaction and the intention to return. *Journal of Consumer Satisfaction, Dissatisfaction and Complaining Behavior*, 1, 9-74.
- Pasaogullari, N., & Doratli, N. (2004), Measuring accessibility and utilization of public spaces in Famagusta. *Cities*, 21(3), 225-232.
- Perace, D (1989). *Tourist Development*, London: Longman.
- Shelby, B., & Heberlein, T. A. (1987), *Carrying capacity in recreation settings*. Oregon State University Press.
- Swarbrooke, J. (1998), *Sustainable tourism management*. Cabi.
- WTO. (1995). *Concept, Definition and Classifications for Tourism Statistics*. Madrid: WTO.